

Zielona Góra dnia 10 stycznia 2019 r.

Prof. dr hab. Jerzy Szymaniuk
Dziedzina - sztuki muzyczne
Uniwersytet Zielonogórski
Wydział Artystyczny
Instytut Muzyki
Zakład Jazzu
Ul. Szafrana 19
65-516 Zielona Góra

RECENZJA

**w przewodzie doktorskim magistra Grzegorza Marszałka
w dziedzinie sztuk muzycznych
w dyscyplinie artystycznej kompozycja i teoria muzyki
specjalność: kompozycja**

sporządzona na zlecenie
Dziekana Wydziału Kompozycji, Interpretacji, Edukacji i Jazzu
Akademii Muzycznej im. Karola Szymanowskiego w Katowicach

Do nadesłanego mi przez Dziekana Wydziału Kompozycji, Interpretacji, Edukacji i Jazzu Akademii Muzycznej im. Karola Szymanowskiego w Katowicach pisma została dołączona następująca dokumentacja:

- dokumentacja dorobku mgra Grzegorza Marszałka,
- praca doktorska – dzieło artystyczne w postaci partytury,
- opis pracy doktorskiej (w wersji drukowanej oraz na nośniku elektronicznym),
- opinia prof. zw. dr. hab. Andrzeja Zubka na temat rozprawy doktorskiej,
- streszczenie pracy doktorskiej (w jęz. polskim i angielskim),
- oświadczenie magistra Grzegorza Marszałka dot. zapożyczeń oraz naruszania praw osób trzecich, a także przepisów o prawie autorskim i prawach pokrewnych,
- Wyciąg z protokołu zebrania Rady Wydziału Kompozycji, Interpretacji, Edukacji i Jazzu Akademii Muzycznej im. Karola Szymanowskiego w Katowicach w dniu 21 maja 2015 roku,
- Wyciąg z protokołu zebrania Rady Wydziału Kompozycji, Interpretacji, Edukacji i Jazzu Akademii Muzycznej im. Karola Szymanowskiego w Katowicach w dniu 21 czerwca 2018 roku,
- Wyciąg z protokołu zebrania Rady Wydziału Kompozycji, Interpretacji, Edukacji i Jazzu Akademii Muzycznej im. Karola Szymanowskiego w Katowicach w dniu 27 września 2018 roku,
- kopia uchwały Rady Wydziału Kompozycji, Interpretacji, Edukacji i Jazzu Akademii Muzycznej im. Karola Szymanowskiego w Katowicach z dnia 21 maja 2015 roku w sprawie wszczęcia przewodu doktorskiego mgra Grzegorza Marszałka,
- kopia uchwały Rady Wydziału Kompozycji, Interpretacji, Edukacji i Jazzu Akademii Muzycznej im. Karola Szymanowskiego w Katowicach z dnia 21 maja 2015 roku w sprawie

- wyznaczenia promotora w przewodzie doktorskim mgra Grzegorza Marszałka,
- kopie uchwał Rady Wydziału Kompozycji, Interpretacji, Edukacji i Jazzu Akademii Muzycznej im. Karola Szymanowskiego w Katowicach z dnia 27 września 2018 roku w sprawie wyznaczenia recenzentów,
- kopia protokołu Komisji Skrutacyjnej z głosowania w dniu 21 maja 2015 roku podczas posiedzenia Rady Wydziału Kompozycji, Interpretacji, Edukacji i Jazzu w sprawie wszczęcia przewodu doktorskiego mgra Grzegorza Marszałka,
- kopia protokołu Komisji Skrutacyjnej z głosowania w dniu 21 maja 2015 roku podczas posiedzenia Rady Wydziału Kompozycji, Interpretacji, Edukacji i Jazzu w sprawie wyznaczenia promotora w przewodzie doktorskim mgra Grzegorza Marszałka,
- kopie protokołów Komisji Skrutacyjnej z głosowania w dniu 27 września 2018 roku podczas posiedzenia Rady Wydziału Kompozycji, Interpretacji, Edukacji i Jazzu w sprawie wyznaczenia recenzentów w przewodzie doktorskim mgra Grzegorza Marszałka,
- kopia listy członków Rady Wydziału Kompozycji, Interpretacji, Edukacji i Jazzu Akademii Muzycznej im. Karola Szymanowskiego w Katowicach na zebraniu w dniu 27 września 2018 roku uprawnionych do głosowania w sprawie wyznaczenia recenzentów w przewodzie doktorskim mgra Grzegorza Marszałka,
- kopia listy członków Rady Wydziału Kompozycji, Interpretacji, Edukacji i Jazzu Akademii Muzycznej im. Karola Szymanowskiego w Katowicach na zebraniu w dniu 21 maja 2015 roku uprawnionych do głosowania w przewodzie doktorskim mgra Grzegorza Marszałka,
- Imienny wykaz osób posiadających tytuł profesora lub stopień doktora habilitowanego zatrudnionych w pełnym wymiarze czasu pracy, stanowiących minimum kadrowe Wydziału Kompozycji, Interpretacji, Edukacji i Jazzu Akademii Muzycznej im. Karola Szymanowskiego w Katowicach, w zakresie uprawnień do nadawania stopni: doktora sztuk muzycznych i doktora habilitowanego sztuk muzycznych w dyscyplinie artystycznej: kompozycja i teoria muzyki oraz stopnia doktora sztuk muzycznych w dyscyplinie artystycznej: dyrygentura (stan na 21.05.2015r.).

PRACA

Praca doktorska magistra Grzegorza Marszałka składa się z dzieła artystycznego zapisanego w partyturze oraz opisu pod wspólnym tytułem *Muzyka na smyczki, fortepian, perkusję i sopran / MSFPS I*.

Praca została napisana pod kierunkiem prof. dr. hab. Andrzeja Zubka.

PODSTAWOWE DANE O KANDYDACIE

Pan Grzegorz Marszałek urodził się 26 lipca 1976 roku w Słupsku.

W latach 1984 – 1994 pobierał naukę w zakresie gry na skrzypcach w PSM I i II stopnia im. I. J. Paderewskiego w Słupsku, a następnie w Liceum Muzycznym im. Grażyny Bacewicz w Koszalinie (1994 – 1995).

W roku 2001 ukończył studia magisterskie na Akademii Muzycznej im. Stanisława Moniuszki w Gdańsku, na Wydziale Instrumentalnym, na kierunku Instrumentalistyka w zakresie gry na skrzypcach z wynikiem bardzo dobrym i uzyskał tytuł magistra sztuki.

W roku 2005 ukończył studia licencjackie na Wydziale Kompozycji, Interpretacji, Edukacji i Jazzu Akademii Muzycznej im. Karola Szymanowskiego w Katowicach, na

kierunku Jazz i muzyka estradowa, w zakresie kompozycji i aranżacji z wynikiem celującym „A” i uzyskał tytuł licencjata.

W roku 2007 ukończył studia magisterskie na Wydziale Kompozycji, Interpretacji, Edukacji i Jazzu Akademii Muzycznej im. Karola Szymanowskiego w Katowicach, na kierunku Jazz i muzyka estradowa, w zakresie kompozycji i aranżacji z wynikiem celującym „A” i uzyskał tytuł zawodowy magistra sztuki.

W latach 2012 – 2015 roku był studentem studiów III stopnia na Akademii Muzycznej im. Karola Szymanowskiego w Katowicach, Wydziale Kompozycji, Interpretacji, Edukacji i Jazzu; dyscyplina: kompozycja i teoria muzyki.

Doktorant swoje kwalifikacje doskonalił także w ramach kursów mistrzowskich z zakresu gry na skrzypcach, a także w ramach Master Classes podczas Festiwalu Muzyki Filmowej w Krakowie (2014), Master Classes podczas festiwalu *Transatlantyk* (Poznań, 2014).

OCENA DOROBKU ARTYSTYCZNEGO

Z przedstawionej dokumentacji wynika, że Pan Grzegorz Marszałek swoją działalność artystyczną dzieli na dwa nurty. Pierwszy jest związany z działalnością koncertową jako muzyk – instrumentalista (skrzypce, fortepian, instrumenty klawiszowe), drugi natomiast z działalnością w zakresie kompozycji i aranżacji.

Występował w roli koncertmistrza Państwowej Orkiestry Kameralnej w Słupsku, koncertował z Filharmonią Koszalińską, z Sinfonia Baltica. W dorobek Doktoranta wpisuje się również działalność kameralistyczna. W latach 1998 – 2003 był członkiem sekstetu smyczkowego, a od 1999 roku prowadził własny kwartet smyczkowy. Wśród dzieł, które wykonywał znajdują się m.in.: *Koncert skrzypcowy A-dur* Mieczysława Karłowicza, *I Kwartet smyczkowy Już się zmierzcha* Henryka Mikołaja Góreckiego, *IV Kwartet smyczkowy D-dur* Dymitra Szostakowicza. Obok aktywności w nurcie klasycznym brał udział w projektach jazzowych (m.in. Trio jazzowe Leszka Kułakowskiego w połączeniu z prowadzonym kwartetem smyczkowym).

Kompozytor i aranżer - komponuje utwory wokalne, utwory na zespoły kameralne, zespoły typu combo, big band, orkiestry symfoniczne. Wśród ważniejszych kompozycji napisanych w latach 2004 – 2014 Doktorant wymienia:

Utwory orkiestrowe - na orkiestrę symfoniczną

Lento e Allegro un Poco Metafisico,

Pieśń na orkiestrę,

Suita Orkiestrowa I,

Suita Orkiestrowa II,

Sky Adventure,

Sen Amelii;

Utwory na instrument solowy i orkiestrę

Parabola z prologiem na fortepian i orkiestrę symfoniczną,

Crime Story na saksofon tenorowy i orkiestrę symfoniczną;

Utwory orkiestrowe - na big band

Semestrband,
Turning Point,
Ślązak;

Utwory kameralne

Dobra piosenka na combo,
Pop piosenka II na kwintet blaszany,
Mała Kometa na combo,
Gift to a Child na fortepian, gitarę basową, perkusję, saksofon altowy i taśmę,
Blue Mountain na trio jazzowe,
Szóstka na sextet jazzowy;

Utwory wokalne

Gdy jest obok ktoś,
Akademia,
Dobra Praga;

Inne

Logarytm (cykl dziewięciu utworów) na instrumenty elektroniczne,
Nexor's Wife na instrumenty VST (Virtual Studio Technology),
Ponad 100 aranżacji na różne składy.

Znaczną część twórczości mgra G. Marszałka stanowi muzyka filmowa. Współpracuje z wytwórniami filmowymi w Polsce i producentami zagranicznymi. Skomponowana muzyka do filmów była wielokrotnie emitowana za pośrednictwem m.in. Programu 1. TVP, Programu 2. TVP, TVP POLONIA, TVP KULTURA, TVP HD, TV POLSAT. Film *Bursztynowa Korona* z muzyką Doktoranta miał ponad 100 emisji, także zagranicznych w 47. krajach - Europy, Ameryki Południowej, Afryki, Azji, w krajach Bliskiego Wschodu.

W tym obszarze działalności mgra Grzegorza Marszałka należy wymienić:

/ pracę nad ścieżką dźwiękową do pełnometrażowego filmu *Komisarz Blond* (Studio SPI w Warszawie, 2009);

/ nagranie własnej kompozycji i efektów dźwiękowych do filmu animowanego *Bursztynowa Korona* (TVP 1 oraz TV POLONIA, 2010);

/ nagranie kompozycji do filmu *Drogi do wolności* (2010), *Drogi do wolności II* (2011) oraz *Drogi do wolności III* (2012);

/ komponowanie i nagrywanie muzyki do oprawy muzycznej Festiwalu Filmów Dokumentalnych *Humandoc* (Warszawa, 2010 – 2014);

/ kompozycja, wykonanie i nagranie muzyki do filmu *Awiator* (prod. Studio MOLO FX, 2011);

/ kompozycja i nagranie muzyki do filmu animowanego *Odlotowo I* oraz *Odlotowo II* (2013);

/ kompozycja, wykonanie i nagranie muzyki do filmu *Jastrzębia Góra* (prod. Studio MOLO FX, 2013);

/ kompozycja i nagranie muzyki do filmu *Reign of Death* (International Film Music Competition w Zurichu, 2013);

Zamieszczone w dokumentacji dzieła artystyczne (zapisane na nośniku elektronicznym CD) oraz opublikowane na podanej przez Doktoranta stronie (grzegormarszalek.com) przedstawiają wybrany dorobek w zakresie kompozycji. Są to: filmy *Bursztynowa korona*, *Odlotowo*, *Reign of Death* z muzyką Doktoranta oraz utwór na orkiestrę symfoniczną *Sen Amelii* (rejestracja z koncertu).

Prezentowane dzieła są muzyką o charakterze ilustracyjnym, Doktorant tworzy płynnie zmieniające się obrazy. Nastrój poszczególnych scen podkreśla m.in. zastosowana instrumentacja. Pan G. Marszałek wykazał się umiejętnością budowania oraz łączenia poszczególnych części o charakterze lirycznym, humorystycznym, refleksyjnym, a także pełnymi dramaturgii. Stosuje zróżnicowane środki wyrazowe w zakresie instrumentacji, artykulacji, ornamentyki. Płynnie przechodzi z poszczególnych scen do następnych. Umiejętnie buduje momenty kulminacyjne. Muzykę kształtuje poprzez liczne kontrasty: partiom solowym, fragmentom poszczególnych sekcji (drewna, smyczków, blachy) przeciwstawia *tutti*; stosuje unisona oraz fragmenty wielogłosowe; kontrast w rejestrach; w zakresie gęstości materiałowej; zmienność centrów tonalnych (np. *Sen Amelii* - utwór będący mozaiką scen, w których zastosowane zboczenia modulacyjne dodatkowo podkreślają ich koloryt); nabudowuje i rozładowuje napięcia; operuje zróżnicowaną dynamiką; z żywych, motorycznych części przechodzi w części pełne liryki.

W muzyce do filmów, stosując różne środki, Pan G. Marszałek potrafi właściwie podkreślić rozwijającą się akcję, w efekcie czego dokonuje interesującej synchronizacji muzyki z obrazem w sensie wyrazowym. Ostateczny wyraz utworom nadaje odpowiednio dobranymi efektami dźwiękowymi.

Na podstawie analizy w/w utworów można stwierdzić, że Doktorant dysponuje bogatym warsztatem, umiejętnie z niego korzysta łącząc z wyobraźnią i wyznaczonym celem.

Działalność kompozytorską wraz z rejestracją fonograficzną i na potrzeby telewizji dopełniają także:

/ nagrania kompozycji własnych w studiu Polskiego Radia w Katowicach (2007);

/ nagranie płyty *Logarytm* (dziewięć utworów) na zamówienie TVP (2011);

/ współpraca ze Zbigniewem Preisnerem - nagranie utworu *2014. Tu i teraz*, które powstało na zamówienie kompozytora (2014);

/ współpraca z Adamem Drzewieckim – aranżacja oraz nagranie muzyki na potrzeby uroczystości *Miss Supranational 2014* (transmisja w telewizji POLSAT).

Aktywność artystyczna Doktoranta przejawia się także w roli dyrygenta (dyryguje własnymi kompozycjami, m.in. w Filharmonii Śląskiej - współpraca ze Śląską Orkiestrą Kameralną, 2006) oraz w roli kierownika muzycznego projektów (m.in. kierownictwo muzyczne projektu polsko – wietnamskiego w latach 2009 – 2014).

Doktorant koncertował w Polsce i wielu krajach Europy Zachodniej. Występował w różnych miejscach, zarówno w dużych salach koncertowych jak i w salach kameralnych, m.in.: koncerty w Filharmonii Śląskiej, w Studiu Koncertowym Polskiego Radia im. Witolda Lutosławskiego, w Teatrze Palladium, w Sali Kongresowej w Warszawie, w Sali Koncertowej Akademii Muzycznej w Katowicach, Centrum Kultury w Budapeszcie, w Muzeum Pomorza Środkowego w Słupsku, w klubach jazzowych (m.in. we Wrocławiu, Oberhausen, Hanowerze).

Doktorant miał okazję do promocji własnej twórczości w różnych odsłonach: poprzez współpracę z orkiestrami symfonicznymi, orkiestrami jazzowymi i zespołami kameralnymi.

Na podstawie dokumentacji oraz analizy załączonych dzieł artystycznych, należy stwierdzić, że Doktorant potrafi łączyć swoje umiejętności instrumentalne, warsztat kompozytorski, doświadczenia estradowe z wyobraźnią artystyczną. Sięganie do różnych gatunków w połączeniu z w/w oraz z wykorzystaniem osiągnięć współczesnej techniki (instrumenty elektroniczne, programowanie syntezatorów, obsługa programów muzycznych, Virtual Studio Technology) daje Panu G. Marszałkowi szerokie możliwości wypowiedzi. Swoimi doświadczeniami dzieli się również w pracy w zakresie dydaktyki (prowadzenie zajęć big bandu w Akademii Pomorskiej w Słupsku (2006); wykłady z harmonii jazzowej i instrumentacji w Akademii Muzycznej w Gdańsku (2008 – 2009).

Kompetencje mgra Grzegorza Marszałka i jakość wykonywanej pracy potwierdzają zamieszczone w dokumentacji dyplomy (Dyplom uznania za skomponowanie i wykonanie ścieżki dźwiękowej, Human Doc, International Film Festival, Warszawa 2014), podziękowania, certyfikaty, zaświadczenia, rekomendacje otrzymane od różnych instytucji.

Dorobek artystyczny mgra Grzegorza Marszałka należy uznać za znaczący. Osiągnięcia i działalność artystyczna Doktoranta są niewątpliwym wkładem w rozwój polskiej kultury muzycznej, a zarazem jej promocji.

OCENA PRACY DOKTORSKIEJ

Praca doktorska magistra Grzegorza Marszałka składa się z dzieła artystycznego zapisanego w formie partytury oraz opisu dzieła artystycznego.

Dzieło artystyczne

Dzieło składa się z siedmiu części:

1. *Contemplativo* 2'23"
2. *Enigmatico*^[SEP] 3'13"
3. *Motorizzato*^[SEP] 4'40"
4. *Spazialmente* 2'07"
5. *Avventuroso* 4'43"
6. *Lirico* 6'29"
7. *Modernamente* 4'40".

Dzieło zostało zapisane na 62. stronach partytury o łącznej ilości taktów – 614. Zapis nutowy został poprzedzony opisem instrumentarium z podziałem na instrumenty perkusyjne, sopran, fortepian, instrumenty smyczkowe. Dokładny podział wykorzystanych instrumentów perkusyjnych wraz z opisem, nazwami i kodami zawarty został w zamieszczonej tabeli. Doktorant przedstawia także miejsca ich użycia oraz sugestie dotyczące sposobu nagłośnienia.

Wskazówki dotyczące partii fortepianu obejmują spis przedmiotów przeznaczonych do preparacji wraz z ich charakterystyką i miejscem ulokowania. Grupa instrumentów perkusyjnych i smyczkowych została także opatrzona uwagami dotyczącymi składu ilościowego wykonawców.

Zapis nutowy poprzedza również rysunek ilustrujący konstrukcję formalną dzieła (ca 28'05'') wraz z podanym czasem poszczególnych części.

Kompozytor zamieszcza także istotne wskazówki wykonawcze dotyczące m.in. parametrów akustycznych sali koncertowej, sposobu interpretacji określeń wykonawczych, sposobu wykonania części o zwiększonej motoryce, charakterystyki zalecanych mikrofonów i aparatury nagłośnieniowej. Dodatkowo odsyła do profesjonalnie przygotowanego źródła informacji (strona internetowa grzegorzmarszalek.com/instrumenty) w zakresie przykładowego brzmienia nagłośnionych instrumentów. Znajdują się tam również fotografie, opis technik wykonawczych, przykłady audio, opisy przedstawiające rodzaj materiałów zastosowanych do preparacji fortepianu.

Na formę utworu składa się siedem części zróżnicowanych pod względem wyrazowym. Część pierwsza ma charakter prologu, część czwarta jest rodzajem interludium, część siódma natomiast jest epilogiem, w którym następuje rozluźnienie w warstwie emocjonalnej. Pozostałe części mają charakter rozwojowy.

Organizacja materiału dźwiękowego

Materiał dźwiękowy odwołuje się do harmoniki tonalnej. Kompozytor wykorzystuje akordy durowe i molowe, współbrzmienia o różnym stopniu nasycenia, współbrzmienia typu klaster, postacie eliptyczne, dźwięki obce (m.in. #4, b6),

chromatykę, akordy dominantowe typu *suspend*, progresje harmoniczne (w następstwie sekundowym, tercjowym), nuty pedałow, zmienne centra tonalne (zboczenia modulacyjne).

Melodyka jest zróżnicowana pod względem charakteru. W przeważającej części kompozytor zastosował melodykę kantylenową (np. cz. 1,6,7) i figuracyjną (cz. 2,3) oraz ich połączenie (cz. 4,5, segment Q). Stosuje interwały sekund, tercji, kwarty, kwinty, seksty, a także duże skoki interwałowe (np. cz.3, oktawy i nony w segm. I; o undecymę i duodecymę w segm. J). Utwór prezentuje zróżnicowaną melodykę pod względem kierunku (wznosząca i opadająca; łukowa – cz. 5, segm. S i cz. 6, segmenty Z i Z1; falująca; statyczna, oparta na repetycji cz. 3). W zależności od charakteru poszczególnych części kompozytor zwiększa lub zmniejsza ich ambitus (np. mały ambitus w cz.1 *Contemplativo*; duży ambitus w cz. 5 *Avventuroso*). Stosuje również figury ostinatowe (także ostinato przez rejestry, np. fortepian, cz.5, segment M, t. 169). Tematy przewodnie ukazują się wielokrotnie, także w postaci wariantowej.

Uwagę zwraca ambitus partii sopranu (dolny rejestr, cz. 6., takty 489-492). Niskie dźwięki mogą uczynić utwór dla „wybranych” sopranistek. Mniejszym ryzykiem byłby zabieg przeniesienia tych dźwięków o oktawę wyżej lub inne poprowadzenie melodii. Również sugerowałbym (ze względu na szerokość współbrzmienia) zastosowanie *arpeggia* w partii fortepianu dla prawej ręki w segmencie N, takty 179-180, 182-186.

Tektonicznymi elementami materiału dźwiękowego są rytm i barwa. O takiej koncepcji Doktorant wspomina w części opisowej. W zakresie porządkowania rytmu wykorzystuje m.in. synkopy, rytm punktowany i jego odwrotność, sekstole szesnastkowe, rytm monochroniczny, schematy rytmiczno – melodyczne (tzw. *patterny*), buduje także struktury izorytmiczne i polirytmiczne. Łączy jednocześnie regularny i nieregularny podział wartości rytmicznych (np. ósemki w części szóstej, segm. Z2). Rytm organizują następujące metra: cz. 1 – 2/4, 1/8; cz. 2 – 4/4; cz. 3 – 4/4; cz. 4 – 5/4, 4/4, 2/4; cz. 5 – 2/2, 1/2; cz. 6 – 4/4, 2/4, 6/4, 5/4, 7/4; cz. 7 – 4/4, 2/4. W kompozycji zostały wydzielone części utrzymane w tempie w sposób ścisły (prowadzone tzw. „klikami” odmierzonym przez komputer – cz. 2,3,5 i 7, a także fragmenty części 6.) oraz części dające „swobodę” w zakresie tempa (cz. 1,4, fragmenty cz. 6.).

Kompozycja jest przykładem poszukiwania rozwiązań kolorystycznych m.in. poprzez łączenie partii fortepianu z innymi instrumentami z grupy instrumentów perkusyjnych (czelesta, marimba, wibrafon) oraz z głosem wokalnym, preparację fortepianu, traktowanie fortepianu perkusyjnie oraz *ordinario*, zastosowanie instrumentów perkusyjnych zbudowanych specjalnie dla tej kompozycji.

Przy łączeniu np. fortepianu z innymi instrumentami Doktorant stosuje mniejszą dynamikę dla instrumentów dobarwiających fortepian (marimba), wynika to też z

opisanej koncepcji. Tworzy w ten sposób nową jakość brzmieniową nadając instrumentom „dodany” charakter instrumentu wyczuwalnego aniżeli słyszalnego.

Takie podejście przywołuje pamięcią legendarną All American Rhythm Section, w której nie tyle głośność gitary, co jej wyczuwalność znakomicie uzupełniała harmoniczną – rytmiczną brzmienie sekcji rytmicznej. Innym przykładem może być zdwajanie fletem partii pierwszego saksofonu altowego sekcji saksofonów w big bandzie.

Na spójność kompozycji wpływają m.in.: nawiązywanie do elementów stylistyki muzyki popularnej, prostota, faktura homofoniczna, tonalność, podstawa aparatu wykonawczego (kwintet i fortepian) oraz motyw przewodni. Nadrzędną rolę w tej spójności odgrywa element sonorystyki. Mam tu na myśli np. sposób organizacji materiału, niekonwencjonalne wydobywanie dźwięków, skupienie nad kolorem.

W kształtowaniu materiału istotną rolę odegrały kontrasty. To co rozróżnia poszczególne części kompozycji to sposób narracji, tempo, dynamika, konstrukcja formalna, kolorystyka, artykulacja, rola instrumentów perkusyjnych, barwa fortepianu. Obok przeważającej faktury typu homogenicznego kompozytor zastosował także typ pośredni. Rozwarstwianie brzmienia kwintetu poprzez jednoczesne wydobywanie dźwięków *arco* i *pizzicato*, a także różnicowanie w obszarze rytmicznym jest przykładem poligenizowania homogenicznego brzmienia.

Inne kontrasty to np.: zagęszczanie i rozluźnianie materiału dźwiękowego, przeciwstawianie odcinkom o zwiększonej motoryce fragmentów o charakterze statycznym; zmiany dynamiczne podkreślające charakter poszczególnych części i segmentów (w tym stosowanie dynamiki rozwojowej ze zróżnicowanym sposobem rozwiązywania «zamykania»); kontrast w rejestrach; kontrast barwowy; kontrast fakturalny (stosowanie równocześnie różnych układów głosów, np. rozległych i skupionych); budowanie napięć i wyznaczanie punktów kulminacyjnych (np. narastanie i kulminacja w segmencie F cz. 2; pre-kulminacje w cz. 3, t. 148 i 156 i kulminacja w segmencie N).

W kwintecie stosuje różne sposoby smyczkowania, wydobywania dźwięku i artykulacji (*arco*, *col legno*, *sul ponticello*, *detache*, *pizzicato*, *con sordino*). Doktorant jest wykształconym instrumentalistą – skrzypkiem, więc rzemiosło w tym obszarze ma opanowane perfekcyjnie.

Reasumując stwierdzam, że Pan Grzegorz Marszałek wykazał się umiejętnością organizowania materiału dźwiękowego zgodnie z założeniami koncepcji dzieła, zarówno w ujęciu całościowym jak i w jego detalach, tym samym należy uznać wkład Doktoranta w twórczość z zakresu prezentowanej dyscypliny.

W mojej ocenie partytura została przygotowana rzetelnie i zawiera istotne informacje wyjaśniające zapis i sposób wykonania.

Część opisowa dzieła artystycznego

Praca opisowa – teoretyczna pt. *Muzyka na smyczki, fortepian, perkusję i sopran / MSFPS* / składa się z czterech rozdziałów. Po części czwartej autor zamieścił podsumowanie, bibliografię, spis rycin, spis fotografii, spis tabel oraz aneks z objaśnieniami dotyczącymi preparacji fortepianu.

W rozdziale pierwszym Doktorant przedstawia refleksję na temat kompozytora i jego misji wobec odbiorcy i otaczającego świata. Opisuje także założenia stylistyczne dzieła w kontekście rozwoju i wpływów różnych gatunków (muzyka poważna, jazz, muzyka popularna, muzyka filmowa) oraz przenikania istotnych elementów. Dopełnieniem rozważań zawartych w rozdziale pierwszym jest ukazanie inspiracji zjawiskami akustyczno – muzycznymi m.in. w obszarze rytmicznym, brzmienia, łączenia instrumentów, preparacji fortepianu, artykulacji, harmonii, wykorzystania komputera.

Rozdział drugi opisuje elementy języka muzycznego oraz aparat wykonawczy. W pierwszej części rozdziału Doktorant przedstawia założenia dotyczące sposobu organizowania materiału w aspekcie rytmu, sonorystyki, harmonii. Rozdział ten jest również kontynuacją założeń stylistycznych, wśród których autor wymienia „(...) prostotę przekazu muzycznego, szczerłość wypowiedzi artystycznej, możliwość zapamiętania motywów melodycznych oraz (...) wyrazistość...”. W dalszej części wprowadza do zagadnienia związanego z wyborem instrumentarium, będącego wynikiem założeń stylistycznych i poszukiwań w zakresie kolorystyki, omawia obsadę aparatu wykonawczego, przekazuje wskazówki interpretacyjne i wykonawcze, odsyła także do suplementu partytury w postaci „audio – legendy”, „foto – legendy” i opisu.

Rozdział trzeci jest analizą dzieła w kontekście elementów muzycznych i sposobu ich organizowania. Rozważania dotyczące warsztatu i zastosowanych technik kompozytorskich obejmują: konstrukcję formalną w kontekście całego dzieła jak i poszczególnych jego części; zastosowane rodzaje melodyki wraz z ornamentyką; organizację materiału w obszarze rytmicznym, synchronizację tempa oraz zmian w zakresie agogiki z treścią muzyczną, koncepcję w zakresie kolorystyki wraz z omówieniem istotnych cech poszczególnych części; bogato ilustrowaną organizację płaszczyzn dynamicznych, ich ewoluowanie, zmiany i punkty kulminacyjne; koncepcję harmoniczną, zastosowane kontrasty. Dla każdej z siedmiu części dzieła Doktorant dokonuje opisową analizę z próbą zdefiniowania najważniejszych cech utworu.

W rozdziale czwartym omawia grupę instrumentów perkusyjnych oraz techniki wykonawcze w kontekście nowych brzmień. Mgr G. Marszałek opisuje także inspiracje i poszukiwania środków wyrazowych. Szczegółowo przedstawia budowę nowych instrumentów oraz adaptację przedmiotów do roli instrumentów perkusyjnych, a także wykorzystanie instrumentów tradycyjnych w nowy sposób. Rozdział jest też instrukcją dotyczącą techniki grania na instrumentach wybranych dla

tej kompozycji. Przedstawiony opis techniki gry ilustruje dodatkowo zdjęciami oraz przykładami audio, do których odsyła na stronę internetową pod adresem grzegorzmarszalek.com/instrumenty. Dokładny podział instrumentów perkusyjnych przedstawiony został w tabeli, z podziałem na grupy, ilością zastosowania mikrofonów, wielkością (np. talerze), numerami taktów, w których następuje ich użycie.

Należy podkreślić dbałość o wszystkie szczegóły i precyzyjne dookreślenie sposobów gry w celu jak najwierniejszego oddania intencji twórczych kompozytora. Doktorant w końcowych wnioskach tego rozdziału pisze, że podstawą w poszukiwaniach nowych rozwiązań była „naturalna potrzeba estetyczna kompozytora i szczerść wypowiedzi artystycznej”.

Podsumowanie. Opisane założenia stylistyczne i warsztatowe mogą stanowić swoisty przewodnik wprowadzający w szczegóły dzieła artystycznego. Część opisowa ukazuje warsztat kompozytorski, założenia dotyczące sposobu organizacji i wykorzystania elementów dzieła muzycznego wraz z detalami. Należy stwierdzić, że Mgr Grzegorz Marszałek prezentuje dużą świadomość organizacji materiału dźwiękowego, kształtowania brzmienia i formy.

Dodatkowym walorem części opisowej są zamieszczone liczne tabele, ryciny, przykłady nutowe w opracowaniu własnym oraz fotografie. Warto podkreślić także szeroki wybór materiałów źródłowych odwołujący się do teorii muzyki, jazzu, muzyki popularnej, sztuki filmowej, literatury metodycznej.

Konkluzja

Pracę doktorską Pana magistra Grzegorza Marszałka oceniam pozytywnie. Na podstawie analizy dzieła artystycznego, części opisowej oraz analizy innych załączonych w dokumentacji dokonań z zakresu kompozycji, stwierdzam, że przedstawiona do oceny praca doktorska Pana magistra Grzegorza Marszałka spełnia warunki określone Ustawą o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki.

Prof. dr hab. Jerzy Szymaniuk

